

Pogled nazaj in pogled naprej v našem športu

V našem zamejskem prostoru je športna aktivnost s časom prevzela med vsemi eno izmed vodilnih, vsekakor pa nenadomestljivo mesto. Med našo mladino se je športna dejavnost naravnost razbohotila. Vsa poveljna leta je dobivala kljub težko premostljivim oviram čedalje večji izraz, čedalje markantnejšo podobo v sklopu vseh aktivnosti našega zamejskega Slovenca. Tudi pristopanje k naši športni problematiki se je vsa ta leta močno spreminjalo. Prvi, ki so zaorali globoko brazdo v športno polje, so bili pač entuziasti, ki so ta svoj posel opravili povsem pionirsko. In ko danes gledamo nazaj, se v določenih trenutkih lahko samo nasmehujemo, saj so časi skromnega in pionirskega pristopa k obravnavi naše zamejske slovenske športne problematike za vedno mimo. Danes tudi na tem področju ne moremo in ne smemo več improvizirati.

Dejstvo je, da ima že takorekoč vsaka zamejska vas svoje športno društvo, svoje široko članstvo in, zakaj ne, tudi svoje politično poslanstvo. Naša slovenska športna društva so našla tekom let svoj lastni izraz, svojo pravo podobo - zagon, svojo uveljavitev. In res je, da danes že težko najdeš človeka v slovenskem zamejskem prostoru, ki bi si odkrito upal ali skušal zapirati pot razmahu našega športa in se zavestno postavljati po robu novi realnosti, ki je mogočno zajela v svoj objem večji del slovenske zamejske mladine.

Vse te težnje in te resnice je potrdila tudi plodna diskusija na posvetu o našem zamejskem športu, ki ga je pred kratkim priredila SKGZ. Za isto mizo so se vsedli športni delavci, pa tudi ljudje, ki se ukvarjajo z zamejsko problematiko zgolj na kulturnem, glasbenem in gospodarskem področju. In tudi ti dejavniki, ki so mogoče vse do danes imeli pred sabo bolj motno sliko o naši športni realnosti, so z velikim zanimanjem sledili glavnim poročilom in pa diskusijskim posegom.

Predvsem je prišla na dan ugotovitev, da je naša športna stvarnost kljub navidezno rožnati predstavi, ki lahko človeku sije z vsakodnevne poročanja javnih občil, polna problemov, ki hromijo celotno delovanje, ponekod pa celo kazijo slovensko lice našega športa. Res je, zamejski Slovenci smo lahko ponosni na vrsto prestižnih rezultatov, ki so naš šport, s tem pa posredno tudi vso našo slovensko zamejsko stvarnost, ponesli na Olimp italijanskega športa, s tem pa seveda v italijanske kroge in tudi v italijanski tisk. Danes se lahko vsak zamejec ponaša z rezultati Sonje Miličeve, lahko so nam v ponos državni naslovi Sedmaka, Tavčarjeve in tudi Antoniča in Legiše. Vse to je seveda pozitivno, vendar ima naš šport po-

(Dalje na 7. strani)

Ivan Peterlin

Program novega papeža Janeza Pavla II.

»Ne bojte se, na stežaj odprite vrata!«

»Naš čas nas vabi in nas sili, da smo dolžni upreti pogled v Gospoda in se potopiti v ponižno in pobožno premišljevanje o skrivnosti najvišje oblasti samega Kristusa«. Tako je med drugim poudaril novi papež Janez Pavel II. na umestitveni slovesnosti pred cerkvijo sv. Petra v Rimu, s katero se je v nedeljo, 22. t.m., uradno začelo njegovo poslanstvo. Več stotisočglava množica, ki se je zbrala na trgu sv. Petra v Rimu, in milijoni ljudi, ki so slovesnost spremljali po televiziji ali radiu, so že po prvih papeževih potezah in zlasti po prvih stvkih, ki jih je izrekel po evangeliju, jasno spoznali, da uvaja Janez Pavel II. popolnoma nov slog. Njegovo obnašanje je dostojanstveno in hkrati preprosto, njegova izvajanja so temeljita, a hkrati vsem razumljiva ter neposredna, tako da morejo takoj najti stik s poslušalci.

Kar je moralo v nedeljo prevzeti tako vernike kot brezbrizneže in celo nevernike, pa je izpoved globoke vere, ki je prevevala celotni papežev govor. Poudarek je bil namreč zlasti na samem izvoru Kristusovega nauka, na prvotnem, avtentičnem krščanstvu, na ugotovitvi, da je za Cerkev napočil čas, ko se mora omejiti na to, kar je bistveno: ponovno pridobiti kristjane, da bodo izpovedovali svojo vero in to vero spet ponesti v samo osrčje zgodovine, da bo v službi človeka. V tej zvezi velja omeniti tisti del papeževga govora, ki se takole glasi: »Pomagajte papežu in vsem tistim, ki hočejo služiti Kristusu in s Kristusovo oblastjo služiti človeku in vsemu človeštvu. Ne bojte se. Odprite, bolje na stežaj odprite vrata Kristusu. Njegovi odrešenjski oblasti odprite meje držav, gospodarske in politične sisteme, široka področja kulture, omike in napredka. Ne bojte se.

Kristus ve, kaj je znotraj vsakega človeka. Dovolite Kristusu, da spregovori človeku«.

Prav gotovo imajo prav tisti, ki so te dni pisali, da je novi papež s svojim umestitvenim govorom hotel predvsem opozoriti, kako se črka in duh II. vaticanskega koncila popolnoma skladata s samimi izviri krščanstva, s čimer se tudi najbolj prepričljivo utemeljuje prvenstvo rimskega škofa - papeža. Kot je modro napisal neki komentator, je Poljak Karol Wojtyła, zdaj Janez Pavel II. že na samem začetku svojega poslanstva jasno pokazal, kako naj se odpravijo nesoglasja znotraj katoliške Cerkve glede tolmačenja in izvajanja koncilskih določil. »Vrnimo se k izvorom — je hotel reči — saj je znano, da je naša najstarejša tradicija edina revolucionarna.«

»Moderni človek — je napisal že omenjeni komentator — je kazal vidne znake, da čuti nekakšno nesoglasje med Kristusom in Cerkvijo. Medtem ko je človek vedno bolj iskal Kristusa, se je hkrati vedno bolj oddaljeval od Cerkve. Novi papež pa je dal razumeti, kako hoče Cerkev ponovno navezati na to, kar je v evangeljskem oznanilu bistveno, to je na skrivnost Kristusa. S tem je pravzaprav pokazal svojo pravo, resnično podobo in prepričanje, da je vera glavni in izključni kriterij njegovega poslanstva. Na ta način je tudi nedvoumno povedal, da se kriza katoliške Cerkve kot institucije ne more odpraviti z okrepitevijo njenih zunanjih, pravnih in političnih struktur, temveč le z obvezo, da je in bo v službi vere v Kristusa.«

»Morda je bilo potrebno — nadaljuje komentator — da je bil Petrov sedež zaupan škod-

dalje na 2 strani ■

Debata o Morovi zadevi v zbornici

Medtem ko se na terenu, zlasti v Milanu in Turinu ter drugje v severni Italiji učinkovito nadaljuje boj proti terorizmu Rdečih brigad, ki je zadobil že hude udarce, se je v tork začela v poslanski zbornici dolgo napovedana in pričakovana parlamentarna debata o zadevi Morove ugrabitve, ujetništva in umora, od katere so nekateri pričakovali, da bo vse dogajanje v tej zvezi dokončno osvetlila. Še vedno namreč mislijo, da se skrivajo za njo bogvekakšne skrivnosti in prikrivanja. Debato je začel notranji minister Rognoni z branjem dolgega poročila, ki je obsegalo 70

tipkanih strani, ki pa ni povedalo nič bistveno novega, kar je tudi razumljivo, saj je bilo vse povedano že mnogokrat. Podal pa je strnjen in zgoščen pregled nad aktivnostjo teroristov. Zagovarjal je tudi trdno stališče vlade med Morovim ujetništvom, ko se ni dala izsiljevati od teroristov. Menijo, da se bo debata, ki bo trajala nekaj dni, zaključila s skupno resolucijo vseh strank vladne večine.

Medtem pa se nadaljujejo v državi stavke »avtonomnih« sindikatov in tudi posameznih kategorij ostalega delavstva, zlasti v mestnem

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

□ NEDELJA, 29. oktobra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Nediški zvon; 10.15 Vedri zvoki; 10.30 Obišče-mo Log; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Vitez na obisku«, napisal Miroslav Košuta, zadnji del; 11.40 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Poročila; 15.00 Nedeljsko popoldne: Napotki za filateliste ter šport in glasba; 19.00 Poročila.

□ PONEDELJEK, 30. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Lahka glasba; 9.30 Psihologija predšolskega otroka (Alenka Rebula); 9.45 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Odlomki iz Svevoe proze (Josip Tavčar); 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Kdo je na vrsti (Atilij Kralj); 12.20 Vesela glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Naša pes. m 1978; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Roman »Jamnica« (Prežihov Voranc - Zora Tavčar); 14.30 Glasbeni ping pong; 15.30 Poročila; 16.30 Glasbena panorama; 17.00 Poročila; 17.05 Pianistka Marina Horak; 18.00 Poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ TOREK, 31. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Pevci; 9.30 Poznate Evropo? (Ivana Suhadolc); 9.40 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 V. J. Križanovska: »Moč preteklosti«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 »Jamnica«; 14.30 Stara navada (Rosana Purger); 15.00 Mladi izvajalci; 15.30 Poročila; 15.35 Izložba plošč (Ingrid Kalan); 16.30 čudoviti otroški svet; 17.00 Poročila; 17.05 Pianistka Marina Horak; 18.00 Poročila; 18.05 Problemi slovenskega jezika; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ SREDA, 1. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 9.00 Sv. maša; 9.45 Glasba; 10.00 Koncert; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Čevlji za mojstra Matevža« (Miodrag Djurdjević); 11.35 Plošča; 12.00 Poročila; 12.15 Odlomki iz ope-ret; 13.00 Naši zbori; 14.00 Poročila; 14.10 »Jamnica«; 14.30 Glasbeni popoldan; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Spomin na Renata Kodermaca; 18.00 »George-sova maska«, napisal Juš Kozak; 19.00 Poročila.

□ CETRTEK, 2. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Orkestri; 9.30 Družina (Lojze Zupančič); 9.45 Chopin: Nokturni; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 »Moč preteklosti«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Simfonična glasba; 13.00 Poročila; 13.15 »Cecilijska 1977«; 13.30 Utrinki za klavir; 14.00 Novice; 14.10 »Jamnica«; 14.30 Glasbene oblike (Tomaž Simčič); 15.30 Poročila; 15.35 Smetana: »Moja domovina« (izbor); 16.30 Kje je napaka? (Vera Poljšak); 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Gospodarska društva; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ PETEK, 3. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 9.00 Sv. maša; 9.45 Glasba; 10.00 Koncert; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Zid hrabrosti«; 11.40 Plošča; 12.00 Poročila; 12.15 V starih časih; 12.45 Glasba narodov; 13.00 Zborovsko tekmovalje Seghizzi; 13.20 Orkestri; 14.00 Poročila; 14.10 »Jamnica«; 14.30 Pesmi; 15.00 Popularni pevci; 15.30 Rock in pop; 16.30 Otroški vrtljak; 17.00 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 18.15 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ SOBOTA, 4. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Motivi; 9.30 Življenje besed (Pavle Markuš); 9.40 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.30 Kulturna rubrika; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Ljudske pesmi; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 »Jamnica«; 14.30 Končno, sobota!; 15.30 Poročila; 15.35 Iz filmskega sveta; 16.30 Odprimo knjig pravljice; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.05 Poročila; 18.05 »Antigona« (Sofoklej, priredil A. Rebula); 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAZENECV

Donizettijeva ulica 3 - Trst

priredi

SPOMINSKO PROSLAVO

OB 100-LETNICI ROJSTVA dr. J. UKMARJA v ponedeljek, 30. oktobra, ob 20.15.

Govornik: pisatelj Alojz REBULA.

Ob kongresu italijanskih časnikarjev

V navzočnosti predsednika republike Pertinija se je začel v ponedeljek v Pescari 16. kongres italijanskih časnikarjev. Trajal bo do sobote. Na njem obravnavajo sindikalne probleme svoje kategorije, pa tudi splošne probleme italijanskega tiska in radiotelevizije, zlasti spricho odgovornosti, ki jo nosijo sredstva informiranja oziroma časnikarji, ki jih upravljajo in uporabljajo, v današnjih razmerah v Italiji, sredi akutne politične, gospodarske in moralne krize. Baje se bodo pogovorili o po-

budah, ki bi jih bilo treba podvzeti za obrambo tiskovne svobode, ki je ogrožena tako od »igre za oblast« med strankami kot od tehnologije.

Menimo pa, da bi se morali časnikarji zavzeti predvsem tudi za odpravo vseh tistih ovir za tiskovno svobodo, ki izvirajo še iz fašističnega časa in iz takratnih zakonov o tisku, ter iz raznih poklicnih privilegijev, npr. da so lahko odgovorni uredniki listov in revij samo poklicni časnikarji, vpisani v posebnih seznamih (albo - zbornica), kar predstavlja še posebno težavo za manjšinski in zlasti slovenski tisk v Italiji, ki si ne more privoščiti takih poklicnih in po sindikalnih tarifah plačanih urednikov. V tem pa je tudi — in v nujni registraciji na sodišču z obilico dokumentov — ena izmed ovir za svobodo tiska, katere pa italijanski časnikarji nikoli ne omenijo, ker vidijo v tem zaščito svojih poklicnih privilegijev in nekakega svojega donosnega monopola nad tiskom.

Seveda pa tak monopol poklicnih časnikarjev ni v skladu niti s tradicijo svobodnega časnikarstva niti s časnikarsko prakso v ostali Evropi, kjer se merita časnikarska vrednost in čast samo po delu in ne po registrih in privilegijih. Tudi po italijanski ustavi bi moral biti tisk povsem prost in bi smel vsakdo izdati in urejevati list, če hoče. Dejansko pa ne sme in ne more izdati tiska nihče razen poklicnih in registriranih časnikarjev. S tem »privilegijem« si je svoj čas fašizem zagotovil kontrolo nad časnikarji. Pod republiko pa so si časnikarji ohranili to ureditev, ker jim je zagotovila ekonomske privilegije.

—o—

DEBATA O MOROVI ZADEVI V ZBORNICI

■ nadaljevanje s 1. strani

prometu, ki povzročajo prebivavstvu hude težave. To velja še posebno za stavko bolničarskega in strežnega osebja v bolnišnicah, kjer vladata kaos in obup. Gre za pravo izsiljevanje države in dežel, ki si medsebojno porivajo breme novega izdatka 100 milijard za (najbrž le kratkotrajno) zadovoljitev »nezdravnškega« osebja v bolnišnicah.

VOLITVE V PARLAMENT EVROPSKE SKUPNOSTI

Junija prihodnjega leta bodo v vseh državah Evropske gospodarske skupnosti volitve v skupni parlament, ki pa ne bo imel odločujoče oblasti, ampak samo posvetovalni glas. Njegov pomen bo predvsem politično-moralen. Medtem ko so že v vseh drugih državah Evropske skupnosti politične priprave za te volitve v polnem teku (nekoliko v zamudi je le Luxemburg), se v Italiji tudi o tem doslej vodi le polemike. Stranke se pripravajo med seboj o tem, po kakem ključu izbrati kandidate in kako jih voliti (gre za vprašanje takoimenovanih volivnih kolegijev). Italijanski komunisti so edina KP v državah Evropske skupnosti, ki upajo dobiti številno zastopstvo v evropskem parlamentu, kjer pa se bodo gotovo počutili precej osamljene.

RIBIČIČ SE JE POGOVARJAL Z BOGOSLOVCI

Kot je poročalo »Delo«, se je Mitja Ribičič 24. t. m. odzval povabilu teološke fakultete in Cirilskega društva slovenskih bogoslovcev na pogovor o aktualnih dogodkih jugoslovanskega in predvsem slovenskega političnega prostora danes. Predsednik republiške konference SZDL je v uvodnih besedah in v živahni diskusiji orisal vlogo kongresov Zveze komunistov in predvsem pomen 11. kongresa ZKJ in 8. kongresa ZKS za jugoslovansko samoupravno skupnost, pri čemer je še posebej prikazal vlogo Socialistične zveze. Kot gost se je pogovora udeležil tudi ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik.

»Ne bojte se, na stežaj odprite vrata!«

■ nadaljevanje s 1. strani

fu, ki ni Rimljan (kot ni bil Rimljan sv. Peter), da je bil zaupan celo škofu Cerkve, ki se je morala zaradi hudih zgodovinskih preizkušenj omejiti na to, kar je za vero bistveno, če se je hotelo dokazati, kako so postranskega pomena razprave, ki so se vnele po zadnjem koncilu.

Čeprav je bilo na umestitveni slovesnosti prisotnih 125 uradnih delegacij z vsega sveta, čeprav so bili na slovesnosti nekateri kralji, državni poglavarji, ministrski predsedniki in veleposlaniki, se novi papež ni pomišljal odločno poudariti, da Cerkve ne zanima posvetna oblast, da svojo oblast pojmuje kot službo človeku in človeštvu, da ima važno vlogo vse »božje ljudstvo« in da so vsi povrženi le božji oblasti. Gre, kot vidimo, za temeljna načela zadnjega koncila, ki jih Janez Pavel II. zelo jasno naglašja in s tem obvezuje celotno kato-liško Cerkev.

Poslanstvo novega papeža se torej začena s programom, ki ni dvoumen in ki vnaša v cerkveno življenje nove vedrine in svežine ter zlasti veliko upanja. Nič čudnega ni, če si je Janez Pavel II. že v prvih dneh osvojil srca milijonov ljudi in, kar je zanimivo, tudi ogromne večine Rimljanov in Italijanov, ki so bili prvotno nekoliko razočarani, ker se je kardinalski zbor tokrat odločil za neitalijanskega papeža.

Ni treba seveda posebej poudarjati nepopisnega veselja in navdušenja, ki sta zajeli poljski narod, saj je imel priložnost, da je po televiziji spremljal celotno slovesnost v Rimu in se na lastne oči prepričal, da je njihov rojak »zares« zasedel Petrov prestol. Naravnost ganljivo je bilo videti, kolikšna množica Poljakov je v teh dneh prihitela v Rim, da je lahko ob tem izrednem dogodku bila blizu svojemu škofu, ki je zdaj postal glavni voditelj in vrhovni pastir katoliške Cerkve.

Karel Smolle o problemih na Koroškem

V delegaciji Narodnega sveta koroških Slovencev, ki se je v Trstu udeležila srečanja narodnih manjšin iz treh sosednjih dežel, je bil tudi član predsedstva Narodnega sveta Karel Smolle. Naprosili smo ga za razgovor o trenutnem položaju koroških Slovencev v Avstriji.

— Kaj je po Vašem najbolj značilno za trenutno stanje koroških Slovencev?

Medtem ko je po štetju manjšine leta 1976 — ki smo ga Slovenci in Hrvatje v Avstriji uspešno bojkotirali, tako da so našli na Dunaju dvakrat več Slovencev kot na avtohtonem slovenskem naseljenem ozemlju — vladalo neko zatišje slepe ulice, v katero je zašla vlada po tristrankarsko sklenjenem zakonu o narodnostnih skupnosti, moramo reči, da smo se Slovenci po tem poskusu statističnega izbrisa manjšine kar kmalu opomogli. Nadaljevali smo pot obveščanja avstrijske in mednarodne javnosti.

Enega izmed viškov teh prizadevanj smo doživeli, ko je NSKS ušlo izglasovati leta 1977 v železni Kapli na mednarodnem kongresu Federalistične unije evropskih manjšin, v kateri sodeluje Narodni svet koroških Slovencev — četudi z določenimi pridržki — resolucijo, v kateri se je blizu sto manjšinskih zastopnikov izjavilo, da je avstrijska vlada z zakonom o narodnostnih skupnostih okrnila slovensko naseljeno ozemlje za tri četrtine in s tem pretežnemu delu koroških Slovencev odrekla pravice po členu 7 avstrijske državne pogodbe.

Nadalje nam je uspelo izročiti leta 1977 na Dunaju komisiji Združenih narodov proti rasni diskriminaciji resolucijo z obsežnim gradivom, ki z njim opozarjamo na zaostrujočo se situacijo manjšin v Avstriji. Ob tej priliki smo z avtomobilskim pohodom s Koroške na Dunaj protestirali proti nevzdržni politiki avstrijske vlade napram manjšinam v Avstriji.

Kljub poskusu avstrijskih oblasti, da bi prečeli kontakt med manjšinskimi zastopniki in delegati UNESCO, smo izročili letos dokument, kjer opozarjata ZSO in NSKS med drugim na nerešeno šolsko vprašanje in na problem izobrazbe na sploh.

Znotraj Avstrije je NSKS uspelo po 35 letih izbojevati javno priznanje za slovenske žrtve nacizma s strani najvišjega mesta v državi, ko se je

po obisku delegacije Narodnega sveta pri zveznem predsedniku sam zvezni predsednik Kirschlager udeležil prireditve obeh osrednjih organizacij na Dunajskem deželnem sodišču v čast trinajstim obglavljenim Slovincem iz Sel in železne Kaple, ter ob spominu na te slovenske žrtve za svobodno Avstrijo pomilostil štiri mlade Selane, ki so zažgali »volilno skrinjo sramote«, ko so hotele avstrijske oblasti tudi v slovenski občini Sele prešteti Slovence, da bi potem odmerili čim manj pravic.

Doživeli smo pa tudi višek razveseljivega značaja, kot so to 70-letnica organiziranega društvenega kulturnega delovanja, ki sta jo obhajali Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza ter nedavni veseli praznik Našega tednika ob 30-letnici obstoja z nad 3000 udeleženci.

Glede na zelo napeto stanje na področju gospodarstva in rastočo brezposelnosti na koroškem dvojezičnem ozemlju sta se ZSO in NSKS odločila, da ustanovita gospodarska odbora. Narodni svet je sicer mnenja, da bi glede na vseobsežni problem gospodarske zaostalosti tega področja najbolj koristil enoten, skupen gospodarski forum osrednjih organizacij, vendar do tega na žalost ni prišlo.

Ne glede na razne opredelitve smo vsi mnenja, da bo južna Koroška le tedaj gospodarsko napredovala, če bomo izkoristili obmejno lego Južne Koroške ter iskali sodelovanje med gospodarstvom SR Slovenije in gospodarstvom tostran meje. Mislim, da bo treba uveljavljati te zahteve:

— ob investiciji kapitala in znanja na južnem Koroškem bo treba posebno upoštevati obstoječe gospodarske strukture koroških Slovencev — zasebne kot zadržane, zagotoviti pa tudi soodločanje političnih sil koroških Slovencev;

— ker gre za področje, ki ni bilo le stoletja gospodarsko izkoriščano in zanemarjeno, ampak ker je prav tuji (večinoma nemški) kapital služil za raznarodovanje slovenskega človeka in za zasužnjevanje kmeta in delavca, ga je treba osvoboditi delovno odvisnega socialnega in psihološkega pritiska, da se bo brez strahu mogel čutiti in izražati kot svoboden član narodne skupnosti; še več, gospodarska zaslomba naj mu pomaga biti aktiven, zaveden in pogumen član naše kulturne skupnosti. Nova podjetja morajo biti tudi vzpodbuda za kulturno ustvarjanje.

— Ne glede na to morajo biti odločilni v gospodarskem poslovanju in obratovanju gospodarska načela - rentabilnosti, sposobnosti glede na proizvode in delovno silo, konkurenčnosti, primerna lokacija in veličina obrata.

Gospodarska pomoč koroškim Slovincem naj ne bo torej miloščina, četudi gre v določenem smislu za oddolžitev koroškim Slovincem za žrtve, ki so jih prenašali skozi stoletja, predvsem pa za časa nacizma in po drugi svetovni vojni v prid celotnega slovenskega prostora.

Tile začetki gospodarske osamosvojitve koroških Slovencev so seveda poklicale na plan nemško-nacionalne in neonacistične kroge, ki jim seveda osvobojeni in narodno zavedni pogumni Slovenec ni po volji. To smo pričakovali in temu se ne čudimo. Osupli pa smo zaradi zadržanja vodilnih politikov, kot na primer deželnega glavarja Koroške, Wagnerja, ki ga v teh dneh bolj zanimajo srečanja z zastopniki zloglasnega Kärntner Heimatdiensta, ki nasprotuje udeležbi slovenskega kapitala v gospodarsko ogroženem področju Južne Koroške (na primer Rebrca, tovarne celuloze pri železni Kapli), kot pa jasne besede proti tem silam in dejanja v prid ohranitve delovnih mest ter življenjske osnove za več sto družin.

Koroška obhaja vsako leto svoj 10. oktober, ved-

no bolj v luči ohranitve nemške Koroške. Čudijo se, da marsikateri Slovenec govori o »nesrečnem plebiscitu«, ker se nočejo zavedati, da so dosegli zmago s svečano obljubo, da je slehernemu Slovincu zagotovljen narodni obstoj. Obveze iz leta 1920 pa še do danes niso izpolnili.

Tako je polagal deželni glavar venec na kraju, kjer so ga položili tudi bivši SS-ovci. Tako sodeluje avstrijska zvezna vojska aktivno na srečanju nacionalističnih grupacij, ni pa še noben član avstrijske vojske prisostvoval n.p.r. slovenskim kulturnim prireditvam, kaj šele srečanjem koroških partizanov, ki so se borili proti nacizmu in za osvoboditev delov današnje Avstrije od Hitlerjeve vojske.

Kako bo šlo naprej, ne vem. Vendar se bomo morali Slovenci opreti predvsem na lastne sile in utrjevati predvsem lastne vrste.

— Kot nam je znano, se bližajo pri vas tako občinske volitve kot tudi deželnozborske volitve. Kako se Vaša organizacija pripravlja na novo volilno preizkušnjo? Boste za bližje deželnozborske volitve ponovili poskus s Koroško enotno listo?

NSKS ima glede občinskih volitev jasno stališče: v vseh občinah, kjer to zahtevajo krajevni faktorji, bo treba vložiti samostojne slovenske liste, ne glede na to, če je tu in tam tudi kak Slovenec kandidat na vidnem mestu pri večinskih strankah. Kajti samo še vprašanje časa je, kako dolgo bodo večinske stranke še trpele aktivno vključevanje v narodno delo, hkrati z vodilno funkcijo v stranki. Ne sme biti izmikljanja. To smo povedali tudi Zvezi slovenskih organizacij glede »troštanja« z nemškimi demokrati; mene osebno bolj skrbijo Slovenci »in statu germanisandi«, kajti ti podlegajo in doživljajo največji gospodarski, socialni in politični pritisk. Ne gre tu za uveljavljanje slovenskih nacionalističnih teženj, ali kot se nekateri mileje izražajo, »za ozko nacionalno strankarstvo«, skupnost se ne more odpovedati temu, da se kot taka uveljavi v političnem življenju in v družbi, nasprotno, to je njena dolžnost. To, da nekateri izjavljajo, da je vsak Slovenec že tako sam politično zrel, da lahko naredi, kar hoče, da pač vsak Slovenec »odloča tudi po socialnih, poklicnih in drugih vidikih, ne le po nacionalnih«, je tako res, kot tudi izgovor in dokaz za to, da določeni ljudje pač mislijo, da za delavce že tako misli socialistična stranka, za kmete pa ljudska stranka, ZSO in NSKS pa si ni treba lomiti glave.

Koroška enotna lista je bila po programu tako široko zasnovana, da so jo lahko volili vsi demokratični ljudje. Dosegla je več glasov kot na vseh samostojnih povojnih volitvah. Imeli pa smo zelo maloštevilna organizacijsko-propagandna sredstva, tako glede na gnotne potrebe, še bolj pa glede oseb za volilni boj. Deželnozborske volitve pa so še popolnoma odprte, ker je naše zadržanje odvisno od nove ureditve volilnih okrožij in tozadevnih ustavnih določil. Vsekakor pa je Narodni svet koroških Slovencev sklenil zahtevati pogovore za primerno zastopstvo koroških Slovencev v javnem življenju, tudi v zakonodajnih organih.

— Kako ocenjujete stanje odnosov med NSKS in ZSO na Koroškem?

Mislim, da je načelo enotnega in složnega nastopanja koroških Slovencev v narodnih zadevah — političnih, gospodarskih in kulturnih — nosilec dobrih odnosov med NSKS in ZSO. Nekaj medsebojnega tekmovanja sicer psihološko pomaga temu in onemu funkcionarju, da je bolj marljiv, vendar to dovede večkrat do tega, da pač pospešujemo

(Dalje na 6. strani)

Lepa proslava stoletnice tabora v Dolini

Dolina je minulo soboto in nedeljo (21. in 22. oktobra) praznovala stoletnico organizirane prosvetnega delovanja ter svojega slovenskega narodnega tabora. Oboje je tesno povezano, saj je ravno tabor bil vzpodbuda za ustanovitve pevskega in bralnega društva »V. Vodnik«.

Za to priložnost je društvo priredilo v občinski telovadnici proslavo, na kateri so najprej druga krajevna prosvetna društva in osrednje organizacije izrekle društvu svoje čestitke in pozdrave, kot gost pa je nastopil s koncertom mešani pevski zbor iz Dornberga pod vodstvom Jožka Hareja. Osrednji del proslave so skupno izvedli recitatorji, godba na pihala z Brega, ansambel »Supergroup« in zbor »V. Vodnik« in sicer izvorni recital dolinskega pisatelja Borisa Pangerca z naslovom »Rcdovi skozi stoletja.«

Kot že naslov pove, je avtor podal živ prerez veselih in bridkih dogodkov iz domačega kraja od navdušenega narodnobudniškega delovanja v dobi čitalnic in tabora pred sto leti, preko preizkušanj in zatiranja v času fašizma do današnjih časov, ko so industrializacija in razlastitve spodkopali temelje domačemu človeku.

Priložnostni nagovor je imela študentka Anaroža Slavec, župan Švab pa je društvu izročil odličje prijateljstva v imenu dolinskega občinskega sveta.

Naslednji dan, v nedeljo ob treh popoldne, pa je bila na glavnem trgu, slavnostno okrašenem z zelenjem in zastavami republike Slovenije in Italije, proslava 100-letnice slovenskega tabora (27.10.1878) v Dolini. Prisotne udeležence je najprej pozdravil dolinski župan Edvin Švab, ki je nato predal besedo prvemu guverniku v osebi župnika Albina Grmeka, ki je med drugim spomnil, kako je njegov predhodnik zaslužni dekan Jurij Jan pred sto leti začel slovenski narodni tabor v Dolini.

»Kakor takrat, tako tudi danes ta proslava nas vse združuje v skupnih prizadevanjih po uresničitvi vseh tistih pravičnih teženj in pravic, ki jih še vedno, kljub načelnemu priznanju ne uživamo ali pa so bile le deloma izpolnjene,« je dejal župnik Grmek. Pot primorskih Slovencev v teh sto letih je bila trda

in krvava, posuta s težavami vseh vrst in težkimi preizkušnjami. Najprej krvavitev naših mladih moči v prvi svetovni vojni od Karpotov do Doberdoba in Soče, nato trpljenje naših fantov in mož na raznih italijanskih bojiščih in v taboriščih in končno v zmagovitem narodnoosvobodilnem spopadu z nacifašizmom.

Potem je spomnil, kako so morale cerkve in zakristije nuditi zatočišče preganjani slovenski besedi in kako so morale knjige goriške Mohorjeve družbe nadomestiti odpravljene slovenske šole in so družine vzgajale svoje otroke v zavesti slovenske narodne pripadnosti. Tako je povsem naravno, da so se naši ljudje s trdno narodno zavestjo v srcu in z neomajno vero v narodno osvoboditev strnjeno in navdušeno odzvali klicu domovine na odkrit boj z nacifašizmom, v katerem je naš narod spet krvavel, a ni izkrvavel.

Današnja stoletnica tabora potrjuje, je rekel župnik Grmek, da v naših srcih še živijo zavest in težnje, ki so tako živo prevevale naše prednike, ki so prav na tem mestu zborovali pred sto leti. Po drugi strani pa ne smemo zapirati oči pred stvarnostjo, kajti vprašati se moramo, ali imamo še zmeraj tako trdne in zavedne družine, moralno zdravo in zanesljivo mladino.

Zgleda, da je nekatere zajel val brezbriznosti in malodušje in vse prelahko se vdajamo utvaram, da nas bodo drugi reševali. Zato naj bo naša naloga zavreti te pojave z lastnim vzgledom, z zavzetostjo za narodno enotnost in ustrezno vzgojo v narodnem duhu. Le s takšno voljo za življenje, ob zvestobi idealom in izročilom naših prednikov bomo živeli.

Pesnik Miroslav Košuta je poudaril zedovinski pomen Tabora pred sto leti v Dolini in se nato zlasti ustavil pri najnovejših dogodkih, pri čemer je opozoril na prizadevanja, da se doseže globalna zaščita pravic slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. V tej zvezi je naglasil, kako morajo pristojne oblasti čimprej zajamčiti slovenski narodnostni skupnosti obstoj in njen nadaljnji razvoj.

Dr. Joža Vilfan je naglasil, kako je program o Zedinjeni Sloveniji, čeprav v spremenjenih okoliščinah in pogojih, še vedno veljaven. Ta program — je nadaljeval guvernik —

je v mejah možnosti uresničila Osvobodilna fronta med drugo svetovno vojno. Guvernik je opozoril na sklepni dokument helsinške konference in v tej zvezi poudaril, kako sta Italija in Jugoslavija s podpisom osimskega sporazuma prvi v Evropi izvedli enega temeljnih sklepov konference v Helsinkih. Dr. Vilfan je opozoril, da predvideva osimski sporazum tudi zaščito slovenske manjšine v Italiji, ter izrazil prepričanje, da bosta obe državi dosledno spoštovali mednarodno sprejete obveznosti.

V kulturnem delu sporeda so nastopili združeni otroški pevski zbori pod vodstvom Ljube Smotlak, združeni zbori z Brega pod vodstvom Draga Žerjale in Ignacija Ote ter godbi iz Ricmanj in z Brega.

Ob zaključku proslave so zborovalci sprejeli resolucijo z zahtevo po uresničenju taborških zahtev za vse Slovence v Italiji, predvsem po popolni narodni enakopravnosti.

Proslav so se udeležili številni vidni predstavniki javnega življenja, med njimi deželni svetovalec dr. Štoka, senatorka Gerbec, pokrajinski odbornik Bojan Brezigar, predsednik SKGZ Boris Race in drugi.

—o—

Predavanje škofa Bellomija v DSI

V društvu slovenskih izobražencev je predaval v ponedeljek zvečer tržaški škof mons. Lorenzo Bellomi. Naslov predavanja je bil »Kristjani in marksizem.« Pod marksizmom je bil seveda mišljen predvsem komunizem. Predavatelj je posegel k izvorom marksizma in opozoril na njegove filozofske korenine, ki iščejo v hegelianstvu, katerega se ni mogel Marx nikoli znebiti, čeprav je sicer v svojih spisih odklanjal Hegelovo filozofijo kot »idealistično«. Marx se je bistveno in hudo zmotil že v svoji »antropologiji«, v svojem pojmovanju človeka, je rekel, škof Bellomi. Preobrnil je njegovo vlogo v naravi in svetu, ga napravil iz najvišjega bitja in subjekta, ustvarjalca zgodovine zgolj za rezultat okolja in slepih sil, ki vplivajo nanj. Izvotlil ga je njegovih bistvenih lastnosti, med katerimi je tudi religioznost, težnja po nadnaravnem. Odtod šibkost marksizma, ki sicer hoče veljati za branivca človekovih pravic, a v resnici človeku sam odreka njegove najbolj bistvene pravice in lastnosti, pravico do notranje in ustvarjalne neodvisnosti.

Pač pa je treba razlikovati med to izvirno hibo marksizma in med njegovo prakso, v kateri se lahko zgodi, da komunisti iskreno pomejujejo gesla o pravičnosti in enakosti, katerih so se polastili. V čisto konkretnih zadevah in omejeno na te lahko kristjani in marksisti tudi sodelujejo, ni pa mogoča kaka idejna oziroma filozofska sinteza med marksizmom, katerega bistvo je prav ateizem, in krščanstvom. Pri tem pa je škof označil ateizem potrošniške, site družbe še za bolj grozljiv kot ateizem marksistov, kajti ta je nekaka »antiteologija«, sicer strasten, a neznanstven in neupravičen poskus »znanstveno« dokazati, da ni Boga, medtem ko je ateizem site, samozadovoljne, uživaške družbe samo izraz nadutosti tistih, ki menijo, da ne potrebujejo Boga in se nočejo čutiti odgovornih do njega.

Diskusija je bila dolga in živahna. Vanjo so posegli Boris Pahor, ki se je označil za laika, agnostika, Alojz Rebula, prof. Egidij Košuta, inž. Vladimir Vremec in še nekateri drugi. Dvorana je bila polna.

Nabrežinski učenci in starši na izletu v Sloveniji

Ko je bila 3. junija letos nabrežinska osnovna šola poimenovana po znanem slovenskem primorskem duhovniku, organizatorju in politiku Virgilu Ščeku, so starši in učitelji sklenili, da bodo ob začetku novega šolskega leta priredili izlet v Avber, kjer je Virgil Šček pokopan in kjer je bil za časa fašizma več let dejansko konfiniran. V nedeljo, 8. oktobra, so iz Nabrežine odpeljali trije avtobusi s približno 80 učenci, ki so jih spremljali starši in nekateri učitelji, tako da je skupina štela kar 140 ljudi. Pot jih je vodila najprej v Avber, prijazno vasico na Krasu. Tu so najprej imeli v cerkvi mašo, ki jo je daroval nabrežinski župnik Bogomil Breclj, nato so si ogledali župnišče, kjer je Virgil Šček živel. Sežanski kaplan je obiskovalcem povedal marsikaj zanimivega iz Ščekovega življenja. Videli so na primer miniaturni križev pot v črno belem, ki ga je

za Ščekovo mamo narisal Maksim Gaspari, ko ni mogla zaradi bolezni več v cerkev. Prej so si seveda ogledali cerkev, ki jo je na Ščekovo pobudo poslikal Tone Kralj. Škoda, da je marsikatera freska precej pokvarjena zaradi vlage, saj so streho prekrili šele pred tremi leti. Zdaj zbirajo prostovoljne prispevke, da bi cerkev restavriral.

Učenci in starši so obiskali pokopališče in položili venec s slovensko trobojnico na Ščekov grob, s čimer so se ponovno poklonili spominu tega velikega sina Primorske.

Avtobusi so nato odpeljali proti Vrhniki in do Bistre, kjer je tehnični muzej Slovenije, katerega obisk je za mlade vsestransko poučen. Po kosilu v Postojni so si ogledali znamenito Postojnsko jamo, kar je bilo za mnoge edinstven doživljaj. Veseli in zadovoljni so se zvečer vrnili domov.

Kip Alojzu Gradniku

V nedeljo, 15. oktobra, je bila v Novi Gorici svečanost, na kateri so postavili v tako imenovani »aleji velikih mož« kip briškemu rojaku in našemu pesniku Alojzu Gradniku. Pobudo za to je dal zaslužni Klub starih goriških študentov, ki je na Primorskem, zlasti pa v Erjavčevem drevoredu v Novi Gorici dal postaviti že celo vrsto spominskih obeležij v spomin zaslužnih primorskih ljudi. Tako se je zgodilo tudi v nedeljo na slovesnem odkritju kipa, ki ga je izdelal Negovan Nemeč. Svečanosti so se udeležili ugledni gostje iz Slovenije in zamejstva. O pomenu Gradnikove poezije je spregovoril pesnik Ciril Zlobec; Boris Grabnar (zastopnik Društva slovenskih pisateljev) in dr. Kazimir Savnik (predstavnik Kluba starih goriških študentov) sta položila venca pred Gradnikov kip. Mešani zbor »Marij Kogoj« iz Solkana in Briški oktet pa sta zapela nekaj pesmi.

Glasbena sezona v Gorici

Prvi koncert bo 16. novembra v palači Attems, ko bo nastopil znani »Trio Tartini«, ki je letos že bil gost v Gorici in sicer v okviru mednarodnega sejma »Espomego«. Za tem otvoritvenim koncertom bo 6. decembra nastopil orkester Slovenske filharmonije in pevski zbor Consortium musicum iz Ljubljane. V februarju bosta dva koncerta: 1. februarja nastop orkestra, zbor in solistov ljubljanske Opere v Verdijevev gledališču; 21. februarja pa klavirski recital Marine Horak v palači Attems. Glasbeno sezono bo zaključil 13. marca v Avditoriju pevski zbor Collegium musicum iz Beograda.

Zavodni svet trgovske šole v Gorici izraža protest

Vprašanje o odstavitvi ravnatelja prof. Albina Sirka še vedno zanima goriško javnost. Tudi zavodni svet trgovske šole »Ivan Cankar« je razpravljal o tem na seji, na kateri so za predsednika izvolili Dominika Kovica, potem ko je predsednik Saverij Rožič podal ostavko v znak protesta zaradi ravnanja goriškega šolskega skrbnika. Na seji se je celo izrazila možnost, da bi zavodni svet odstopil, a prevladalo je mnenje, da se člani zavodnega sveta odločijo za izvolitev vodilnih organov in da budno pazijo na vse ukrepe, ki bi utegnili škoditi slovenski šoli. Sklenili so tudi, da se o vsej zadevi pogovorijo s šolskim skrbnikom. Ob zaključku seje so izdali poročilo sledeče vsebine.

»Zavodni svet državnega strokovnega zavoda za trgovino s slovenskim učnim jezikom »Ivan Cankar« v Gorici, zbran na izredni seji dne 13. oktobra ostro protestira proti ravnanju goriškega šolskega skrbnika dr. Camilla Imbrianija, ki je brez utemeljenih razlogov in na nedopusten način odvzel vodilno mesto na slovenskih šolah prof. Albinu Sirku.

Zavodni svet omenjene šole se s tem pridružuje enakemu stališču profesorskega zbora na istem zavodu in sindikata slovenskih šolnikov, izraženem v posebnih pismih šolskemu skrbniku.

Zavodni svet odobrava odstop svojega predsednika g. Saverija Rožiča takoj po tem ukrepu šolskega skrbnika. Vzel je tudi v pretres možnost, da bi odstopili vsi njegovi člani in s tem na najbolj viden način izrazili svoj ogorčeni protest. Vendar je končno prevladalo sta-

lišče, da vsi člani zavodnega sveta ostanejo na svojih mestih in da s svojim delom budno pazijo na vse neprimerne ukrepe, ki bi prinesli škodo slovenski šoli. Tako kot so člani sveta tudi vedno delali!

Člani zavodnega sveta trgovskega zavoda izražajo svoje priznanje štiriletnemu delu prof.

Na Mirenskem Gradu bo v nedeljo, 29. oktobra ob 17.15

ORGELSKI KONCERT

Skladbe Bacha, Bossija, Vierneja, Ebena in Pourcella bosta izvajala:

HUBERT BERGANT - orgle

ANTON GRČAR - trobenta

Vabljeni!

Albina Sirka na mestu poverjenega ravnatelja te šole: s svojim delovanjem je odpravil pomanjkljivosti na učno-vzgojnem področju in izgledil nesoglasja na zavodu. Pod njegovim vodstvom je bila dosežena enotnost v pogledih in stališčih tako na šoli kot v sindikatu.

—O—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB — TRST

vabi na razgovor

NAŠI KRAJI IN LJUDJE

V NADIŠKIH DOLINAH

v soboto, 28. oktobra, ob 19. uri v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

Saša Rudolf

Druga stran »Mundiala«

Kako inflacija pesti Argentine, najnazornejše pove primer, da je banka v buenosaireskem centru za komunikacije Argentina 78 Televisora v soboto 3. junija izplačala za 100 nemških mark 35.000 pesov, v ponedeljek 5. junija — torej le 48 ur kasneje — že 36.000. S to razliko pa je bilo tedaj moč kupiti v Argentini poldrugi kilogram prvovrstnega govejega mesa. Kaj taka inflacija pomeni za gospodinjstvo delavske ali uradniške družine s plačami od 80 do 100 tisoč pesov mesečno, je takoj na dlani. Gospodinjam lahko verjamemo, ko pravijo, da so potrebni pravi čudeži, da denarja za preživljanje ne zmanjka že sredi meseca. Kako torej povprečni Argentinec še lahko živi s tako plačo in cenami, ki zaradi inflacije dnevno naraščajo?

Brez temeljite analize na to vprašanje ni moč objektivno odgovoriti, toda za poglobitev med Mundialom, ki je zase zahteval pretežni del sil dopisnika, ni bilo dovolj časa. Iz vsakdanje prakse, še predvsem pa iz vsakdanjih razgovorov, si je bilo moč ustvariti sliko, ki prav gotovo ni do kraja verodostojna in je torej ne bi kazalo sploševati, vendar vseeno toliko stvarna, da lahko da vsaj površen odgovor na vprašanje življenjskega obstoja Argentinec.

Za vzdrževanje povprečne družine mo-

ramo vzeti v poštev zaslužke vseh družinskih članov, kajti le v redkih izjemah je celotno finančno breme zgolj na družinskem poglavarju. Tako dobimo po dve, največkrat tri sicer skromne mesečne plače, ki pa skupno krijejo družinske izdatke. V večini primerov ima družinski poglavar poleg stalne službe še kopico nadur in honorarnega dela, s čimer ne samo zaokroži, pač pa podvoji ali potroji mesečno plačo. Ko pa že govorimo o plači, moramo ločiti med osnovo (od 80 do 100 tisoč pesov mesečno, kot rečeno) in raznimi dokladi (starostna doba, draginjska in družinska doklada, nočnina in podobno). Ko Argentinec govori o plači, običajno pove le, koliko znaša njegova osnova in ne, koliko realno prinese mesečno domov.

Velik razloček je tudi med plačami javnih in zasebnih podjetij, saj si javne ustanove v največ primerih — dogaja pa se le — ne morejo dovoliti, da bi nameščencu plačevale osebne dohodke tudi izven uradnih plač, ker bi to pomenilo izigrati davkarijo. V zasebnih podjetjih pa je to splošen običaj. Mehanik, ki dela pod gospodarjem, res uradno prejme le po 80 tisoč mesečno — in na ta zaslužek tako delavec kot delodajalec plačata davek —, obenem pa mu gospodar odšteje na roko

še kakih 100 do 150 tisoč, ki so izven davčnih dajatev. Sam državni ustroj vojaške hunte je tako delavce kot delodajalce prisilil na ta modus vivendi.

Pri vsem tem velja opozoriti tudi na vsakodnevne zahteve Argentinec, ki so v marsičem drugačne od evropskih. Tako je izdatek za meso in kruh v Buenos Airesu mnogo višji kot v Evropi, saj se mesa in kruha tudi neprimerno več poje kot pri nas. Istočasno pa se zmanjšajo izdatki za sadje in zelenjavo, kar je sicer izredno drago, zato pa tudi malokdaj na argentinski mizi. Različni so tudi okusi, ki zadevajo opremo stanovanja in obleke. Pri tem se Argentinec zadovolji z najnujnejšim, obleko zavrže šele ko je do konca ponošena in ne, ker je prešla iz mode. Domovi so prijetni, vendar brez luksuzne opreme. Isto velja za gospodinjske stroje, ki jih je še prav malo, z izjemo televizijskih sprejemnikov. Vse več pa se troši za večerje v restavracijah in nedeljske zabave na prostem z obilico pečenega mesa, ki je za evropske pojme skoraj neverjetna.

Tudi ta razlika v okusih in načinu življenja je razlog, da je težko primerjati življenjski standard. Na videz je torej življenje boljše kot pri nas, za iste dobrine je treba dlje delati, od nikoder pa ni videti znaka, da bo revščina v eni najbogatejših držav na svetu konec. Zadovoljujejo se z »mala suerte«, ugotavljanjem, da je bilo pred leti pod Isabelito še slabše in da življenje kljub vsemu teče naprej.

(dalje)

Slovenistična knjiga Neve Godnič

Kot popravljen in dopolnjen ponatis iz »Primorskega dnevnika« je izšla v brošuri študija Neve Godnič »Vukov slovar iz leta 1864: slovenska imena na -ar«. Knjižica ima komaj 16 strani in od tega samo 12 strani pravega teksta, vendar pa predstavlja razveseljiv pojav kot dokaz zanimanja za slovenski jezik in njegove posebnosti, tembolj, ker je izšla tu v zamejstvu pri Založništvu tržaškega tiska. Glede na nemarnost in mrcvarjenje, katerih žrtev je danes slovenščina ne samo tu pri nas, smo veseli tudi takih majhnih dokazov, da si jo kdo vendarle še vzame k srcu in v ta namen tudi pobrsko po kakem starem besednjaku, kot je storila to Neva Godnič. Prelistala je slovar, ki ga je leta 1864 objavil duhovnik Jožef Vuk (ne vem, zakaj je Neva Godnič pohrvatila njegovo ime v Josip — mogoče se ji zdi Josip bolj imenitno kot slovenski Jožef, ki diši preveč po domači zemlji ali celo po sveti družini, medtem ko nas Josip, kot znano, spominja na znamenitega možaka, ki še vedno vzbuja polemike v komunističnem in nekomunističnem svetu...). V svojem sedemjezičnem slovarju je navedel poklice in sorodstvo, a zanimivo je za današnje pojme — in po mnenju Godničeve — predvsem to, koliko je med njimi slovenskih poklicnih imen na značilno končnico -ar.

Godničeva obravnava najprej na dobrih 4 straneh značilnosti Vukovega slovarja in navaja podatke o Vuku, seveda čisto na kratko, celo prekratko za tiste, ki bi radi kaj več zvedeli o njem in zakaj je sploh sestavil svoj slovar, nato pa navaja besede s končnico -ar, ki jih je našla v njegovem slovarskem besedišču. Naštela — in navedla v svoji knjižici — je nad 500 besed oziroma imen, kot jih ona imenuje, glede na to, da je navajal Vuk samo poklice, ne pa druge besede s tako končnico. Mimogrede pove avtorica še nekaj zanimivosti o splošni vlogi, ki jo imajo besede na končnico -ar v slovenščini in v drugih slovanskih jezikih. Po njeni in drugih sodbi jih ima slovenščina največ razen doljnje lužiške srbsčine. Pri tem piše med drugim: »Dejstvo je, da odigrajo — pravilneje bi bilo igrajo — pri nas važno vlogo predvsem izposojenke, med katerimi imajo nemške levji delež...«. Še prej je zapisala: »Naj mimogrede omenim, da smo si mi Slovani to pripono že zdavnaj izposodili; izsledimo pa jo že v najstarejših tekstih kot -ari. Ta splošno-slovanska pripona je v tesni zvezi z latinsko -arius, gotško -areis (izg. áris), staro staroseverno-nemško -ari. Prvotno smo si jo Slovani prisvojili skupno z besedo, ki omogoča njeno tvorbo (myto in mytar'i, buky in bukar'i), kmalu pa je sufiks postal tako produktiven, da je omogočil popolnoma samostojne nove tvorbe z domačimi osnovami.«

K temu je treba pripomniti, da nikakor ni opravičeno govoriti v tej zvezi »mi Slovanik itd., kajti nikakor ni dokazano in niti verjetno, da bi bil kdaj obstojal kak enoten slovanski narod ali enoten slovanski jezik. To je le neka hipoteza, ki pa se je znanstveno že preživela. Tako bi morala govoriti Neva Godnič samo o slovenščini in navajati kvečjemu primerjave z drugimi slovanskimi jeziki. Sama pravi, da slovenščina daleč prednjači pred njimi v imenih na -ar, kar že samo po sebi dokazuje, da jih ne gre enačiti in da igrajo take besede v vsakem jeziku različno vlogo.

Nadalje je treba pripomniti, da je Godničeva pri navajanju jezikov, ki tudi imajo, oziroma so imeli pripono ar, pozabila navesti pranordijskega oziroma staronordijske jezike, v katerih je kar mgolelo takih pripon in se nekatere besede s takimi priponami popolnoma krijejo s slovenskimi. Zato tudi ne drži njeno in nekaterih drugih mnenje, da igrajo v slovenščini važno vlogo predvsem izposojenke iz nemščine in da je slovenščina nemško pripono -er spreminjala v -ar. Besede iz Vukovega

slovarja, ki jih navaja, takega mnenja nikakor ne opravičujejo, saj je med njimi zelo, zelo malo nemških izposojenk; npr. v besedah, ki se začnejo s črko k, od 70 besed samo dve ali tri, pa še za te to ni gotovo in so lahko nastale samostojno: to so besede kemikar, klampar, t.j. klepar in komisijonar. Vse tri imajo čisto slovensko podobo in so skoro gotovo nastale pod vplivom slovenske končnice na -ar, razen morda kemikar. Bolj verjetno je, da je pripona -ar že od nekdanj lastna slovenščini in da ni torej nikakoli izposojenka. Nasprotno, to je ena najbolj značilnih končnic v slovenščini in najbolj pristno slovenskih. To dokazujejo tudi številni primki na -ar Kljub vsemu pozitivnemu, kar lahko rečemo in kar smo že rekli o knjižici Godničeve, moramo torej tudi pripomniti, da je bila v svojih presojah premalo samostojna in premalo temeljita — kot rečeno, zakaj ni upoštevala tudi nordijskih jezikov? — ter se je dala preveč vplivati od mnenj in ugibanj drugih avtorjev, ki jih navaja v pripombah. Ima še premalo čuta in zavesti o samostojnosti slovenščine kot jezika in vidi v njem še vedno, po slabih starih vzgledih, neke vrste podjezik »slovanskega« jezika, ki pa ga, kot rečeno, skoraj gotovo ni bilo in se zato tudi ne bi smeli v znanosti, zlasti ne v slovenistični znanosti, sklicevati nanj kot na dejstvo.

Knjižica pa bo neglede na te šibkosti, ki zaslužijo kritične pripombe, gotovo vplivala spodbudno za nadaljnje podobne študije. Pohvalo si zasluži avtorica tudi za trud, ki se skriva za sicer malo stranmi te knjižice.

f. j.

GLASBENA MATICA - TRST

Sezona 1978-79 Kulturni dom v Trstu

KONCERTNI ABONMA

28.10.1978 TRIO TARTINI iz Ljubljane — 10. novembra 1978 SLOVENSKI OKTET — 5.12.1978 SIMFONICNI ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE, PEVSKI ZBOR CONSORTIUM MUSICUM iz Ljubljane, dirigent Uroš Lajovic, solisti: Jurij Reja - tenor, črtomir šiškovič - violina, Miloš Mlejnik - violončelo — 20.12.1978 MASSIMO GONKlavirski recital — 19.1.1979 KOMORNI ORKESTER RADIOTELEVIZIJE LJUBLJANA, dirigent Uroš Lajovic, solist Vojko Cesar - fagot — 9.2.1979 DUO PAHOR-SLAMA — 14.3.1979 Pevski zbor COLLEGIUM MUSICUM iz Beograda, dirigent Darinka Matić — 29.3.1979 SLOVENSKI KOMORNI ORKESTER, dirigent Anton Nanut, solista: Nora Jančević - mezzosopran, Hubert Bergant - orgle — 18. aprila 1979 ZBOR IN ORKESTER GLASBENE MATICE, dirigent Janko Ban.

IZVEN ABONMAJA

4. in 5.11.1978 — Gostovanje baleta ljubljanske Opere; 2. in 3.2.1979 — Gostovanje solistov, zbora in orkestra ljubljanske Opere.

—O—

VABILO ZA VPIS

V GLEDALIŠKO SOLO SSG

V skladu s svojim poslanstvom in v želji, da pomladi ansambel z domačimi igralci, da prispeva k oblikovanju potrebnih kadrov za amatersko gledališko dejavnost in da omogoči vzgojo v lepi odrski besedi vsim, ki si tega želijo, vabi Stalno slovensko gledališče v Trstu k vpisu v

GLEDALIŠKO SOLO

Študij se bo začel prve dni novembra, predviden pa je za vse oblike gledališkega dela.

K. Smolle o problemih na Koroškem

(Nadaljevanje s 3. strani)

samo kvantiteto organizacij in prireditev. Znanstveni institut, Slovenski informacijski center in Slovenski informacijski in dokumentacijski center, gospodarski odbor, kmečki zvezi bi se na primer morali poenotiti, postati skupna last, ali bolje, skupna skrb obeh osrednjih organizacij, potem bi bilo treba rešiti te institucije neposrednega političnega skrbništva. Pogrešam pri ZSO nekoliko večje gibčnosti, kar pa je, upam, le prehodnega značaja.

— Kakšni pa so odnosi med Vašo organizacijo in tradicionalnimi avstrijskimi strankami oziroma z nemško govorečim svetom na splošno?

Do začetka 60 let lahko ocenjujemo ZSO in NSKS v dobršni meri kot odsev obeh vodilnih avstrijskih strank. Tedaj je bilo verjetno še mogoče najti vplivne demokratične partnerje v njih. S tem vključevanjem v stranke smo pa postopno izgubljali Slovence za Slovence. Ne toliko, da se je posameznik sam nujno ponemčil, vendar mu je bilo onemogočeno zaradi poklicno socialnega napredovanja aktivno delovanje v manjšinskih organizacijah. Mi, ZSO in Narodni svet tem ljudem nismo nudili (nismo mogli?) alternative. Tako so se odtujili osrednjim organizacijam, mislim, najboljše glave. Danes se je vsaj Narodni svet koroških Slovencev docela oddaljil od avstrijske ljudske stranke.

Po tristrankarskem sporazumu, katerega sad je omenjeni protimanjšinski zakon o narodnih skupnostih, smo odnose in kontakte docela ukini, kljub temu, da pride do nešteti poskusov s strani strank, predvsem do zasebnih kontaktov.

Seveda strankam, ki so vsaj leta 1945 bile vodene po osehah, ki so doživele tudi grozote nemških KZov, nihče ne more odvzeti odgovornosti, ko z neizpolnjevanjem ustavnih določil državne po-

godbe glede slovenske in hrvaške manjšine kršijo pogodbo in človekove pravice.

— Kot nam je znano, Vi, g. Smolle, živite in delate na Dunaju, se pravi v avstrijski prestolnici. Opazate kako bistveno razliko med Dunajem in Celovcem, kar zadeva stališča do slovenske manjšine na Koroškem?

Odkar sem na Dunaju, sem skušal prepričevati obe osrednji organizaciji, da bo nujno treba ustanoviti v avstrijskem glavnem mestu, na Dunaju, biro slovenskega predstavnštva, ki se bi moral baviti z informacijsko dejavnostjo, s kontakti z različnimi avstrijskimi in mednarodnimi institucijami, z različnimi intervencijami in posredovanjem med Koroško in Dunajem, kot sedežem glavnih avstrijskih organov in različnih mednarodnih organizacij. Za enkrat skušam to vlogo, kolikor mi to dopušča poklic, izvrševati sam.

Brez dvoma se stališče, »Dunajčanov« in »Korošcev« do slovenske narodne skupnosti bistveno razlikuje. Lahko rečem, da naletimo na dosti več razumevanja. Vendar so zvezna vodstva strank, iz strahu zaradi glasov na Koroškem, prepustila slovensko vprašanje docela koroškemu politikom in od tod tudi na vseh koncih in krajih doživela fiasco manjšinske politike v Avstriji. Uspelo nam je ustanoviti na Dunaju tudi določeno gibanje prijateljev koroških Slovencev, ki sega od urednikov nemškega mesečnika »Extrablatta« preko solidarnostnega komiteja do stikov z mlajšimi znanstveniki, publicisti in tudi odgovornimi uradniki na najvišjih mestih. Seveda gre za zelo heterogeno družino, ki jih pravzaprav združuje le prijateljski in demokratični odnos do slovenskega vprašanja. Verjetno pa tudi bojazen, da se to, kar se danes godi manjšini — Slovencev — lahko jutri prav tako zgodi vsaki drugi neljubi politični manjšini.

Pogled naprej in pogled nazaj v našem športu

(nadaljevanje s 1. strani)

leg teh svetlih točk tudi temne. Včasih mora reševati komaj rešljive probleme.

Vsekakor je treba postaviti na prvo mesto idejnost našega športa, to je pojem, ki marsikomu še danes ni jasen. Dejstvo je, da naš šport ni nekaj abstraktnega ali svojstvenega. Nikakor ne sme biti odmaknjen od slovenske politične stvarnosti v zamejstvu. Ne sme biti aktivnost samo za navadnega »nedeljskega« zemljana, ki mu ni drugega mar kot le rezultat, pa čeprav je le trenutni. Naš šport ima tako kot vse druge aktivnosti točno določeno politično vlogo. Ne smemo namreč mimo neprecenljive vloge, ki jo igra prav športna aktivnost v boju za ohranitev našega življa, slovenskega jezika, pa tudi misli na področju, ki je iz dneva v dan bolj ogroženo. Poleg trenutnega užitka, ki ga nudi rezultat, je šport torej idealen dejavnik pri vsakodnevni narodnoobrambni bitki.

Pa vendar se s tem še veliko ljudi ne strinja, ali pa to poslanstvo športa celo zanikajo. Tu gre predvsem za naša nogometna društva, ki se lovijo izključno za takojšnjim rezultatom in so tako primorana vključevati v svoje vrste tudi take igralce - nogometase, ki slovenskega jezika ne znajo. Povsem jasno je, da je potem v taki enajsterici pogovorni jezik italijanski, to pa prinaša tudi italijansko miselnost, kar pa nikakor ni v skladu s cilji in z važno vlogo, ki jo morajo naša društva opravljati že po statutu.

Velik problem, ki hromi razvoj in zdravo

politiko našega slovenskega zamejskega nogometa, je prav v tem. So pa še drugi problemi. Predvsem je tu pretirani vaški ponos, kampanilizem, ki še danes kraljuje v naših klubih. Naša društva se še danes upirajo skupnemu soočanju programov tudi takrat, ko jih povsod težijo isti problemi, ko se povsod kažejo iste napake, ko povsod preži razpad.

Se preveč smo ošabni na svoje delo in tako ne pride do včasih nujnega sodelovanja med posameznimi društvi, do skupne izbire glavnih razvojnih programov in poti, ki naj privedejo naš šport do čimvečje uveljavitve.

Seveda tudi ne smemo mimo problema, ki pravzaprav pogojuje že od samega začetka celotno rast zamejskega športa. Tu mislim predvsem na finančni faktor. Vsa naša društva so v velikih gmotnih težavah. Športna aktivnost stane ogromno, prostovoljni prispevki so premajhni, podpore naših javnih ustanov pa navedeno smešne. Ta problem je izrednega pomena, saj je finančna plat ena tistih, ki v največji meri hromi celotno delovanje. Naši odbori si pomagajo, kot pač morejo. Dejstvo pa je, da se energije naših odbornikov največ trošijo v tem iskanju, kako zagotoviti klubu obstoj.

Kako to stvar rešiti? Mogoče je ob okrogli mizi v zamejstvu prvič vzniknila zamisel o »sponsorizaciji« naših klubov. V bistvu gre tu za podporo, ki jo da gospodarstvenik ali podjetje v zameno za ustrezno reklamo, ki jo nudi športnik na igrišču s tem, da obleče majico ali trenerko, na kateri je z velikimi črkami na-

pisano ime »sponsorja«. Seveda se navzoči o tem problemu, ki bi lahko popolnoma spremenil podobo našega športa, še niso dokončno izrekli. Vendar so časi že tako hudi, vsaj kar se tega problema tiče, da se bodo morali naši odbori nujno sprijazniti tudi s takimi rešitvami.

V diskusiji je bilo nanizanih še veliko problemov, ne nazadnje tudi ta, da se s športom sicer ukvarja mnogo naših mladincev pa tudi rekreativcev, iz statistike pa je še razvidno, da so močno zapostavljena dekleta. Predvsem so ženske zapostavljene na Goriškem, dejstvo pa je tudi, da naša športna društva ženskam ne nudijo veliko možnosti, da bi se ukvarjale s kakršnokoli panogo. Poglejmo samo na mladinsko področje. S športom se ukvarja 1397 mladincev, hkrati pa imamo samo 539 mladink. Absolutno premalo torej!

In še bi lahko naštevati. Na dan pa je prišla iz vseh poročil poleg skupne ocene sedanjega stanja tudi ugotovitev, da pravzaprav našemu športu manjka osrednja nit, to se pravi dolgoročni razvojni načrt, ki naj bi naš šport, ki je danes med vsemi aktivnostmi, s katerimi se ukvarja naš zamejski mladinec, najbolj masoven, načrtno usmerjala na pot vsesplošne uveljavitve. Naj ob koncu še povem, da je bil sprejet sklep o takojšnji ustanovitvi strokovnega odbora za športna vprašanja pri SKGZ. To bo novi Odbor za telesno kulturo. V njem bodo sedeli izvedenci z zdravniškega področja, predstavniki naših šolnikov in seveda izvedenci s področja telesne kulture, ki bodo morali v najkrajšem času pripraviti dolgoročne načrte, da se bo lahko naš šport izmotal iz vseh nerešenih vprašanj in se povzpел na višjo raven.

Analiza terorizma v Italiji

GIORGIO BOCCA - Prevedel D. L. 9

Rdeče brigade in »autonomi« so nam v svojih dokumentih, listih in na seminarjih obrazložili, kakšen je njihov pogled na svet in kaj menijo o imperialistični državi mnogonacionalnih družb. Gre za analize propagandne narave, ki se sicer začenejo z izkazovanjem spoštovanja do nekaterih otipljivih resnic, do temeljnih gospodarskih in političnih struktur, a ki se nato končajo z idealističnim izmaličenjem dejanskosti, kar je posledica mešanice mitov in obredov, domišljije in nostalgije, retorike in lažnih idej. Naši revolucionarji trdijo, da imajo mnogonacionalne družbe v oblasti svetovni politični in gospodarski sistem. Teško je to zanikati, saj vsi vedo, da bo do konca tega stoletja 300 velikih družb imelo v svojih rokah 70 in celo 80 odstotkov celotne svetovne proizvodnje. Zaradi pritiska delavskega gibanja in zaradi težav, ki so nastale ob energetske krizi mnogonacionalne družbe skušajo zdaj preurediti svoj sistem in ustanoviti nove države z zaščiteni demokracijo ali z avtoritarno socialdemokracijo. Tudi v tej zvezi je težko zanikati, da ni energetske krize, da ni postopnega višanja cen surovin, zaradi česar je nujno, da se novo uredi svetovno tržišče z novimi hierarhičnimi redi, z novimi premaganci in zmagovalci.

Toda ta skupek resnic postane ena sama velika laž, če se ti zgodovinski pojavi, ta orjaška prilagajanja ali spreminjanja ra-

zvitega industrijskega sistema smatrajo ali prikazujejo, kot da bi bili vnaprej določeni, in se protislovni svet velikih podjetij smatra za nekakšnega Kralja Sonca, ki začrtuje novi zemljepis sveta. Najhujša politična slabost Italijanov — in te slabosti se ne morejo, kot vse kaže, znebiti niti rdeče brigade — je, da teoretizirajo in da ideologizirajo pri čemer gledajo v preteklost (za časa fašizma v rimsko dobo, zdaj v dobo oktobrske revolucije, kar je značilno za večino oporečništva) in ganjeno, a hkrati predrzno pričakujejo, da se bosta praksa in stvarnost sami prilagodili zamislim, do katerih se sicer dokoplješ z muko, a ki nikakor niso nove. Zdi se, da so mnogi mladi revolucionarji prepričani, da se Pitagorovo načelo — število je vse, čisti razum je vse — lahko izvaja tudi v politiki. Zato se lahko nekateri mladi zapirajo v lastno sobo ali se pustijo vtakniti v ječo, ki je odrezana od sveta, da zgornje načelo ponovno odkrijejo, ne da bi niti najmanj čutili potrebe po preverjanju in po stvarnih pokazateljih.

Ta izvajanja bi rad bolj obrazložil z navedbo lastne izkušnje, z navedbo poteka razgovora, ki sem ga imel s človekom, ki je zelo blizu rdečim brigadam. Revolucionar-terrorist navadno razpravlja v obliki samogovora, s težnjo, da dvigne glas vsakokrat, kadar ga nekdo skuša prekiniti. Tako mi je pripovedoval o vsem, kar je po njegovem gnilo v tej družbi: o nečloveških odnosih,

o ljudeh, ki so vedno bolj osamljeni, o vrednotah, ki so izginile; sam denar in sama plača sta brezpomembna glede na to, da se delavec zaveda, da majhna sprememba gospodarskega položaja ne more spremeniti povprečnega in pogosto odbijajočega življenja v družbi; šole niso nič drugega kot navadne ječe, slednje pa so bile spremenjene v tovarne mučenja; mestne četrti so navadne spalnice, ki so zelo podobne taboriščem; tovarne so podobne vojašnicam; zrak, zemlja in vode so zastrupljene; življenje je negotovo, širi se korupcija, skratka: treba je zrušiti in ponovno zgraditi svet proizvodnje in distribucije, ki je lasten tej »drekasti družbi«. Tedaj se mi je posrečilo vprašati: »Bi mi navedel — prosim — primer te nove oblike proizvodnje?« »Prav gotovo«, je dejal. »Poglejmo na primer Unidal, saj veš, tisto živilsko podjetje, ki je propadlo in ki ga je država tako ali drugače za silo obnovila. Tako prej kot tudi danes proizvodnja obstaja v poticah (it. panettoni, op. D.L.). Toda ljudje ne jedo potice pri kosilu in večerji, jedo kruh, ki je slab kruh, saj ga pečejo drekasti štacunarji in ga moraš zelo drago plačati. Zakaj Unidal ni začela s peko dobrega in cenenga kruha?« »Lahko nekaj pripomnim? Najprej bi ugotovil tole: v državah, kjer so na splošno uvedli tvoj sistem, se je izkazalo, da je kruha manj in da je zelo slab.«

(Dalje)

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE

Kulturni dom

V petek, 27. t. m. ob 16. uri - Miroslav Krleža:

LEDA

ob 85-letnici avtorjevega rojstva

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 23 OOOOO

Edevart se je navadil, bil je mlad in učljiv, dekleta v kuhinji so imela novega moža v čislu zavoljo njegove čedne vnanjosti, in celo domača gospodična, hišna Ellingsenova, ga je vprašala, odkod je in kako mu je ime. Ni se mogel pritožiti, da se nihče zanj ne briga, otroci so se obešali nanj in ga prosili pomoči za vse mogoče, zlasti deček Romeo, in Madame Knoff ga je nekoč poklicala na dvorišče ter ga prosila, naj stopi v štacuno po graha za golobe. Ob nedeljah je nosil boljše obleko in držal se je večinoma boljših možakov, sodarja in peka; tudi mojster v brodogradnici je bil dobrohoten in postrežen, vzel je že nazaj Edevartov čoln in mu vrnil zanj denar, to pravico je imel, bil je že dolgo pri Knoffu v službi in je mogel ukrepati na svojo roko. Od brodogradnika in drugih je Edevart tudi marsikaj slišal o Haakonu Doppenu, dà, več ko preveč o Haakonu Doppenu.

Edevart je stopil kdaj tudi na galeaso in na jahto in se tam ogledoval, lepi ladji in dobro oskrbovani, sicer ni razumel kdovekaj o opremi in vrvju na galeasi, toda jahta je bila običajna jahta in mu je ugajala.

Zmislil si je, da bi pisal Avgustu, barka 'Sončica' v Rigi, ter mu naznanil, kje je in kaj dela. Ker bi bil tovariša rad zvalil k sebi, je precej širokoustil, ko je popisoval

kraj in Knoffa in vse ljudi tukaj, in pozval je Avgusta, naj pride, češ, da je prostora zanj, da bi mu gotovo dali jahto, naj jo pelje na Lofote, ako bi prišel. »Premisli si, odgovori, prosim!« Pripisek: »Ako te dobro poznam, se ne boš dolgo obotavljal in jo boš popihal z barke v Rigi!«

Tri tedne kasneje je prejel odgovor iz Dünamünda. Avgust je odklonil: da ni njegova navada, da bi jo popihal z norveških ladij, da rad dela pošteno. Barka je zdaj v pristanišču in vkrcava rž za domov in bo v začetku decembra zopet v Trondhjemu, torej bi Edevart lahko prišel v Trondhjem in z njim govoril. »Barka 'Sončica'. Prijazno te pozdravlja Tvoj tovariš in Bog s teboj!«

Hej, Avgust se je naširoko razmahnil, Avgust ga je naročil v Trondhjem! Pa nemara je postal pobožen, tudi to najbrže ni čisto izključeno ...

Nekaj tednov je minilo, sneg je zapal, vozili so se na saneh in Romeo in Julija sta drsala na smučeh. Knoff je ležal zaradi prehlada v postelji, nemara poglavitno iz strahu, da ne bi zbolel, bil je strahopetec. S svojega ležišča je pazno zasledoval vse obrate in poslal zdaj temu zdaj onemu svojih ljudi kako sporočilo. Edevartu je bilo hudo pri srcu, ko mu je neko nedeljo, prav

ko je pokósil, sporočila gospodična Ellingsenova, da hoče Knoff z njim govoriti; ali pomeni to odslovitev? Odprla je vrata ter ga vedla skozi družinsko sobo h glavnemu vhodu, odkoder so držale stopnice v prvo nadstropje.

Na poti skozi sobo so bile Edevartu oči široko odprte in urne, pogledal je v tujo lepoto: zrcalo od tal do stropa, zofa z zlatom, klavir in hči, ki je igrala, Madame Knoff z zlatim nakitom na prsih, domači učitelj, pisarniški uslužbenci, po stenah slike v pozlačenih okvirih. Čez ograjo je smel pogledati v drug svet, nemara ni bila prav visoka ograja, pa le zadosti visoka za Edevarta; kar je tukaj videl, ni videl nikdar prej.

Zakaj ga je vedla skozi sobo? Kdo ve, ali ni bil to ukaz, ali ni moral fant romati skozi ta raj, da bi postal majhen, da bi postal mravlja. Edevart je v tem pogledu slišal to in ono o muhastih izmisljenih svojega šefa.

Stopil je v spalnico in obstal pri durih. Knoff ni hotel nič drugega od njega, kakor je rekel, in o odslovitvi ni bilo govora. Kakor véliki trgovec, ki ima malo časa, je govoril Knoff brez okolišev: »Iz pisarne sem izvédel, da si sinoči prejel del blaga, ki si ga dal zapisati na svoj račun.«

(dalje)

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77.21.51

54. svetovni dan varčevanja

31. OKTOBRA 1978

Varčevalci:

*slovenski
denarni zavodi
na tržaškem
in goriškem
vas vabijo
in vam nudijo
najboljše pogoje*

- Hranilnica in posojilnica - Opčine
- Kmečka banka - Gorica
- Kmečka in obrtna posojilnica in hranilnica - Sovodnje
- Kmečka in obrtna posojilnica in hranilnica - Doberdob
- Kmečka in obrtna posojilnica in hranilnica - Nabrežina
- Banca di credito di Trieste
Tržaška kreditna banka S.p.A. - Trst